Ч. 42. Львів, вівторок 11. квітня 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік I.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 700 М.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 75 марок, Чехословаччині 25 корон ч., Болгарії 50 левів, Румунії 50 лей, Австрії 1400 корон. Зміна адреси 50 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ:
Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення“ 40 М., в „Надісланім“, в „Оповістках“ і некрольоги 60 М. Між новинками і в редакційній части 100 М., на першій стороні 160 М. За дрібні оголошення 12 М від слова; товстим друком подвійно. В неділі і свята 50% дорожче.

Виходить о годині 7. рано.

Один прим. 30 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

Білорусини і ґенуенська конференція.

Уряд білоруської народньої Республіки, що під теперішню хвилю перебуває на еміґрації в Ковні, звернувся до ґенуенської конференції з вичерпуючим меморіялом, в якім оборонює право на незалежність білоруського народу.

Спинившись коротко на історії Білоруси та її визвольних змагань, меморіял доходить до таких висновків:

Умовою привернення нормального життя в Европі є безумовно розвязка східної проблєми, яка знову є залежна від унормовання відносин між Польщею і Росією. Історичним фактом є, що війна між Польщею і Московщиною велася за Білорусь і західні території України. До нинішнього дня ця війна властиво іще не скінчилася. Запальний стан тріває далі, а його наслідки легко предвидіти. Від перших днів революції Білорусь змагала до відзискання незалежности і істнувала вже як республіка тоді, коли Польща була ще під німецькою окупацією. Одначе білоруська держава впала через нові акти насилля. Білорусь стала тереном боротьби між Польщею і Росією. Ця війна спричинила нужду, голод і пошести. Звязок між Білорусю і балтійськими державами перервано, а риським договором поділено білоруську територію між Польщею і Росією.

В меморіялі запевнюється Европу, що так довго не буде спокою на континенті, як довго не буде привернена незалежність Білоруси. Уряд білоруської народньої республіки висловлює надію, що будуть припинені імперіялістичні змагання Польщі і Росії, що наступить вирішення цеї гострої проблєми в користь визвольних змагань білоруського народу і европейського мира.

Тому в меморіялі виставлено домагання ревізії рижського трактату, якої наслідком повинно бути визнання білоруської народньої республіки.

Шевченківські свята.

Львів, Личаків.

Дня 2. квітня с. р. відсвяткувала читальня „Просвіти“ на Личакові память Т. Шевченка концертом, який зробив на численно зібраних учасників дуже гарне враження. Без закиду виведені хори під управою голови читальні п. Василя Чуми дали доказ великої праці так самого дірігента як і учасників хору; дуже гарна і з належитим зрозумінням виголошена декламація п-и Полюхівної причинилася в великій мірі до піднесення сьвяточного настрою концерту. Декламація п. Іляшевича та скрипкове сольо п. Конашевича при дострою ґітари (п. Яремович) випали теж без закиду. Переднє слово виголосив секретар філії, „Просвіти“ п. Янів. Свято перейшло незвичайно поважно і щиро і за се належиться дяка й виділови і членам сеї читальні, які серед несприятних відносин докладають багато своєї праці для поширення просвітної роботи в сій дільниці.

Станиславів.

Шевченківський концерт в Станиславові, уладжений заходом окремого Комітету, відбувся 27. марта в салі т-ва ім. Монюшка. Концерт почався солідно обробленою і гарно виголошеною промовою проф. д-р Кисілевського про Шевченка як лірика. З двох деклямацій проф. Бойцуна і проф. Гаврилової, більше враження викликала послідна деклямація Шевченкових невольницьких пісень віддана з глибоким чуттям та дійсною декляматорською вервою.

З музичних точок на першім місци треба поставити фортепянове сольо п-ні Цибрівської, пяністки о великій музичній культурі та інтуіції. Її артистично віддані твори: Брамса—рапсодія, Ліста – Сонет, Петрарки і Шопена—Етюд, могли вдоволити і найкращого знатока форт. музики. Жаль тільки, що Комітет не постарався о фортепян хоч трохи відповідний для концертової гри, а збув пяністку звичайним собі інструментом без краски та з деревляним тоном.

Хоральних точок „Стан. Бояна“ під орудою проф. Смолинського не можна поставити на уровені не то артистичного, але навіть пересічного концертового виконання. „За сонцем хмаронька пливе“ — Лисенка вимагає дуже ніжного віддання, докладного зрозуміння та передусім зіспівання, цего як раз недоставало. Хор не міг вдержатися з фортепяном через детоновання. „Вулицю“ — Ф. Колесси виконано трохи краще, хоч доволі однománітно (а краса її полягає якраз на контрастах !). Краще вийшли точки дітočого хору, хоч альти в „Прялі“ — Лисенка дуже мучилися із за високих позицій.

Програму доповнили: мужеський хор „Бояна“ „Було колись“ — Колесси, та сольоспів п. Винницького. Голос його звучить гарно тільки в ліричних піснях, головно в „пяно“. Слідно недостачу вишколення голосу.

Гарний звичай святкування памяти Шевченка стає у нас свого рода „панщизняною роботою“; святкується, бо такий звичай. Одначе рідко коли докладається до цього торжества стільки праці над артистичним відданням цілости, як належить. Програми концертів часами дивоглядні і тільки в дечім пригадують нам на свято найбільшого народнього поета. Чи так мало у нас зрозуміння дійсної краси, чи просте недбальство ?! — *Присутний.*

Велика Україна.

З Житомирської Ч. К.

„Волинское Слово“ доносить, що в Житомирській чрезвичайці находиться під цю пору над 700 політичних арештантів. Серед них лютує страшно сипний тиф, бо хорих не ізолюють. Кожного дня вмирає не менше 10 осіб. Поміж людністю Житомира ходять чутки, що в Ч. К. відправлено тих арештованих, яких по новим інструкціям чекісти не можуть розстріляти.

В Ч. К. в Коростені недавно протягом одного дня померло 37 арештованих. Причина їх смерти загадочна.

Холера.

В Херсонській, Полтавській і Катеринославській губерніях поширюється епідемія холєри. Більшість хорих наслідком лихого відживлення вмирає.

Випадки холєри занотовано також в Одесі.

За 4 дні записано в Камянці 65 випадків холєри, з яких 42 покінчились смертю.

Український Наркомпрод.

З Харкова доносять, що Любачев назначений українським народнім комісарем продовольствія.

Адміністративний поділ В. України.

Як подають з Харкова, В. Ц. И. К. поручив наркомвнуділу виробити проєкт нового адміністративного поділу В. України.

Повстання.

В области Кременчуга і Ромодана ділають повстанчі відділи отамана Галаха.

В области містечка Полонна оперує повстанчий кінний відділ з 800 шаблюк. Недавно звели вони бій з большевиками.

В Полтавській ґуб. скріплена діяльність відділів Нестора Махно. Людність з настанням весни очікує нового вибуху повстанчого руху.

Ходять чутки, що на Кубані вибухло велике повстання. Повстанці мали зайняти стацію Мінеральні Води.

Конфіската церковних скарбів в Київі.

Дня 28. марта приїхав до Київа заступник нар. ком. внутрішніх справ рад. України Серафимов, щоби перейняти скарби з Київо-печерської Лаври і Софійського собору. В числі цих скарбів находяться дві мітри, оцінені на 100 міліонів рублів в золоті, 9 срібних напрестольних плит, кожда по півтора пуда ваги і кілька плятинових плит. В Софійськім соборі зареквіровано лямпаду з золота й плятини, виложену брилянтами, ваги 25 фунтів. На цій лямпаді є 241 брилянтів від пів до півтора каратів і 327 жемчугів. (Рпр.)

Перед конференцією в Ґенуї.

Саля засідань ґенуенської конференції.

Старе й амбітне місто Ґенуа приготовилося вже як слід до приняття світової конференції. Подбало передовсім про мешкання для делєґатів, яких сподіються понад 2.000. Для самих 250 кореспондентів заграничних часописів призначено величаву віллю при „V a Gavotti“. Наради будуть відбуватися в давнім королівськім замку „Palazzo Reale“, в зеркаловій салі, до якої веде довга ґалєрія.

Про величину тої салі можна мати поняття, коли представимо собі, що по середині салі уставлено стіл у виді підкови, коло якого засяде около 1000 людей. Для публики є двоповерхова ґалєрія, яка одначе не досягає навіть до половини висоти тої салі. З вікон салі представляється чудовий вид на місто і море.

Салею засідань головних комісій є давний королівський сальон, у якім можна подивляти в оригіна-

Пр. 98/22. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часописи „Громадський Вістник“ ч. 36. з дня 2. квітня 1922. в артикулі під наголовком „В обороні вільности слова“ в уступі від слів „Цеж на скрізь“ аж до кінця артикулу містить в собі єство проступку з § 300 кар. зак. узнав доконану в дни 1. квітня 1922. р. конфіскату за оправдану і зарядив знищеннє цілого накладу і видав по думці § 493. п. к., заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21. зак. друк. з 17. грудня 1862. Д. п. д. № 6. ex 1863 а іменно засудженнє за перступство на гривну до 400 Мкп. — Львів, дня 2. квітня 1922.

(Підпис нечиткий).

лі твори Ван Дайка і Рубенса. Таке окруження повинно настроїти людей, які беруться мирити і порядкувати світ, лише оптимістично. Ми бажали би собі, щоби головною формою того оптимізму, який увійде в настрої світових головачів, була здібність, відріжнити справедливе від несправедливого.

Льойд Джордж в Парижі.

До Парижа прибув Л. Джордж в товаристві Роберта Горна. Англійських гостей привитали у вагоні Поанкаре, Барту і англійський амбасадор в Парижі льорд Гердінг. Поїзд спрямовано відтак на ліонський двірець, де Л. Джордж відбув з міністрами довшу нараду. По нараді Л. Джордж відїхав з Горном до Генуї.

Приїзд совітської делегації.

З Генуї доносять: Совітська делегація прибула до Генуї. Приїзд її пройшов зовсім незамітно тому, що публику введено умисне в блуд що до часу прибуття делегації. Вступ на двірець був для публики зовсім заборонений. Навіть денникарам позволено підійти тільки до сусідного тору. Лінія Генуа-Ст. Маргарітта, обсаджена військом в повному уоруженню. Російську делегацію перевезено в закритих автах до готелю „Імперіяль".

Франція і Генуа.

„Таймс" доносить з Парижа, що в міру зближення речинця отворення генуенської конференції, росте там занепокоєння викликане ограниченням свободи поступовання французької делегації на конференції. По думці „Таймс'а" удержується в Парижі поголоска, що Л. Джордж уважає за дві найбільш важні точки нарад, справу розорування і справу визнання совітської републики. (Пат.)

Відбудова Росії.

Як доносять з берлінських дипльоматичних кругів, що порозумівалися з російською делегацією в часі її перебування в Берліні, делегація ця везе зі собою до Генуї цілковито опрацьований плян відбудови Росії. В тому пляні є всі дані, які уряд совітів уважає конечними для відбудови свойого краю, як також і умови, які хоче предложити державам, що хочуть брати участь у відбудові Росії. Плян цей має бути предложений щойно тоді, коли російська делегація провірить пропозиції, поставлені в тій справі союзними державами.

Відїзд Віта.

Німецький канцлер Вірт виїхав вчера з Берліну до Франбурга звідки поїде до Генуї.

Число делегатів.

Італійське мінїстерство закордонних справ повідомляє з Риму, що чисельний склад делегацій урядів на генуенську конференцію буде такий: Італія 430 (?), Англія і Німеччина по 130, Франція і Росія по 100, Японія 50, Польща 50, Чехословакія 33, Греція 25, Югославія 23, Бельгія 17, Румунія 12, Австрія, Естонія, Литва, Люксембург по 4 членів.

Польща.

Здэнервований сойм.

По недавній сцені „мордобитія" в польськім соймі — нотує хроніка обстаку „розмову" в буфеті варшавського парляменту між послом Смиглем (людовець) а ксьондзом Цеником („заґначене"): Смигель: „Na jakiej podstawie rozpowszechnia ksiądz, że ja wziąłem kartofle i z te kartofle nie zapłaciłem?" Кс. Дз.: „Powiarzam tylko sejmowe pogłoski". Смигель: Jesteście łajdak, szubrawiec! Należałoby, aby wam rozbić mordę. Gdyby ksiądz nie był księdzem, to by miał ksiądz mordę rozbitą na dwie części". Лише завдяки послови Ануховови не дійшло до „чинної" дебати.

Керзон не хоче балакати зі Скірмунтом.

Як пишуть польські часописи, коли Скірмунт приїхав з Парижа до Льондону й попросив о авдієнцію у льорда Керзона (мін. справ загр.), одержав відповідь, що Керзон „по причині недиспозиції" не приймає.

Дописи з краю.

Збараж.

Огляд зорганізованої народної праці.

Підчас війни притихла цілковито народня праця в Збаражи. Доперва в січни 1921 основується окружний Український Горожанський Комітет. На протязі кількох місяців було це одиноке товариство в Збаражи. В нім гуртувалось все народнє життя. Його стараннєм відбуто свята в честь Т. Шевченка та Ів. Франка. Впрочім діяльність ОУГК. обмежувалась тільки до гуманітарної праці. Була се тиха робота, одначе обильна, про що свідчать хочби 27 засідань Виділу.

З часом віджили другі товариства. І так:

Дня 4. мая 1921 р. відновлено кооперативне товариство „Сила". Нова Надзірна Рада відбула 13 засідань. Нова Дирекція привернула порядок в товариств. Т-во позбулося довгів і приспорило гарний зиск. Т-во „Сила" має власну камяницю в ринку.

Дня 31. липня 1921 р. основано філію „УКТ. охорони дітей і опіки над молодіжю" в Збаражи. З ентузіязмом дивилися люде на початки сього т-ва. До виділу увійшли міщане, женщини і мущини. Пані зовсім не взяли участи в тім т-ві. Щось зовсім противно, як у Львові. У львівській філії УКТ. охорони дітей... жіноцтво з інтелігенції розвинуло кольосальну діяльність, а в Збаражи пані зігнорували філію цього товариства. Виділ цього т-ва відбув 5 засідань. Розвинути діяльности Виділ не міг, бо всяка робота розбилась о брак льокалю на захоронку.

Дня 21. червня 1921 р. відновлено т-во „Український Дім". — Виділ відбув 13 засідань, сплатив довги, а тепер по думці рішень загальних зборів з дня 20. лютого 1922 р. приготовляєсь до реставрації хати і до будови величавого повітового українського дому.

В падолисті 1921 р. відновлено філію „Просвіти" і кружок „Українського Педагогічного Товариства". Філія „Просвіти" відсвяткувала „Свято Просвіти", зібрала гарний „дар Просвіти", відновила кілька читалень в повіті, а тепер організує по селах відсвяткованя 61-ої річниці смерти Т. Шевченка. На 27. марта ц. р. скликала філія „Просвіти" величаву анкету з ріжними рефератами в ціли обговорення і упляновання просвітного руху в повіті, де рівнож була мова й про кооперативне життя. Т-во „Сила" підготовило до певної міри сей терен, скликавши свого часу два рази кооперативні сходини з рефератами. На просвітно кооперативній анкеті 27. марта ц. р., яку скликала філія „Просвіти" вибрано між иншим Повітовий Комітет Організації Кооператив.

Кружок „У. П. Т." відсвяткував 40 літний ювилей матірнього т-ва і зібрав в цілім повіті прегарну збірку на „Рідну Школу".

Дня 21. січня 1922 р. відновлено читальню „Просвіти" в Збаражи. Виділ відбув 3 засідання, основав „Аматорський Кружок", який вже приготовляє „Невольника" на сцену, і робить заходи коло відновлення славної колись міщанської музики.

Заходом всіх українських товариств в Збаражи основано хор, який приготовляєсь до Шевченківського Концерту.

Дня 1. марта 1922 учительське товариство: „Взаїмна Поміч" відбуло загальні збори і вибрало новий виділ.

Належить також зазначити як дуже відрадний факт, що жіноцтво з інтелігенції починає будитись з воєнного сну і береться до пригарного діла — до розбудження кооперативного життя. („Труд").

Тепер приступимо до сумної сторінки нашого огляду: „Українська Бесіда" в Збаражи до сеї пори не відновилась. Спроби відновлення в минулім році скінчились на нічім. „Боян" при „Українській Бесіді" теж не відновлений. Не знаємо теж нічого сказати про „Руський Народний Дім" в Збаражи. Його не відновляється. Його Надзираюча Рада здекомплетована так, що лишилось лишень трох членів, і ті не відбули по війні ані одного засідання. Дирекція також неповна — є двох директорів.

В кождім разі „горі імісм серця". Народне життя в Збаражи оживилось і є вигляди, що воно розвинеться ще краще.

Observator.

Сокаль.

По Сокальщині вештаються провокатори, котрі поступають до більше відомих одиниць старяючись всілякими способами довідатися від них про настрій українського людности до Польщі то що. — Перед тижнем зайшов до війта в селі П. якийсь порядно убраний панок і ту вилегітимувався двома свідоцтвами від української армії з Чех, на котрих були формальні печатки з тризубом, представився як відпоручник — диктатора Петрушевича, з порученням, щоби селяне не платили данини, щоби були готові на кождий поклик до повстання, котре в короткі вибухне.

Війт, вислухавши це, заявив цему „відпоручникови", що в це все, що він говорить, не вірить, його легітимації уважає підробленими і тому його арештує; а коли буде опиратися, каже його звязати. — „Відпоручник" звинявся і просив, щоб він вилегітимуєся лишень перед поліцією, а коли побачив, що чотирох селян стоїть готових, щоби його звязати, витягнув легітимацію польську з фотографією — таку як має поліція, з підписом повітового комісаря державної поліції п. Конопки. Війтам нашого повіта приказано предложити спис всіх мужчин від 17 до 42 року життя без ріжниці народности. Неповинуючися цему приказови, за кождий день проволоки заплатять 5.000 мп. кари.

Тутешне старосто, щоби при пинити працю і розвій українських товариств, зарядило, що від всіх українських концертів, представлень часть доходу муситься віддати на польських інвалідів з большевицької війни. Часть дотоду толкує староство всіляко: в Горбкові підчас представлення делегат староства в особі жандарма зажадав всіх грошей, які вплили до каси, а по торгах приняв три тисячі мп. Для інших місцевостей такса староства є інша; від 20—50 процент, залежно від гумору п. референта. — Чистий дохід розуміють п. делегати по переведенню рахунків, але часть всіх грошей, які принесе розпродажа білетів. Зарядження се видав п. Русоцкі.

Пренатин пов. Тернопіль.

Данина.

Дня 31. марта ц. р. явився у нашому селі екзекутор з жандармом, взяв собі до помочі громадського писаря і двох поліцаїв, та почав грабити село за незаплачену данину. Забирав все: верети, кожухи, полотно, збіже і готівкою гроші. Село, яке лежало в часі війни під фронтом, є через ріжні реквізиції дуже знищене, а в додатку вимірено йому високу нерівномірну данину. Всякі відклики ізза цего кінчилися в більшій части стереотипним „odmówiono". Люде дуже пригноблені, за те місцевий війт „porządny Rusin", а радше Поляк, як сам це заявляв, радіє в надії на свій процент від данини. — *Н.*

РІЖНІ ВІСТИ.

Похорон Карла Габсбурга.

Аг. Авasa доносить, що похорон б. цісаря Карла відбувся урочисто в присутности цісарської родини й почоту. Жалібне богослуження відправив епископ. Домовина покійного була накрита австроугорським прапором, квітами та вінцями, зложеними еспанським королем. В похороні взяли участь великі маси народу. Тіло покійного має бути перевезене до Мадярщини.

Відповідаючи на телеграму еспанського короля папа заявив, що Ватикан поробив кроки у союзних урядів, в ціли відповідної матеріяльної допомоги та повної свободи вибору місця побуту для рідні екс-цісаря.

Оборона границь Фінляндії.

З Гельсінгфорсу доносять: Фінський сойм ухвалив призначити на оборону східних границь 26 міліонів, замість преліміновaних в буджеті 16 міліонів мк. фінських.

Справа патріярха Тихона.

Відомости прислані з Москви заперечують поголоску, немачеб патріярха Тихона арештовано. Совнарком обговорюючи цю справу заявляє, що за арештованням Тихона висказалося тільки трьох комісарів. Ленін голосував проти арештовання. Патріярх Тихон має бути покараний домашним арештом. (ПАТ.).

Троцький їде лічитися за границю?

Московська преса, щоби доказати, що всі воєнні виступи Троцького, вказуючи на очікувані на весну воєнні операції лишені всяких основ, доносить, що Троцький має в маю виїхати за границю на лічення мінеральними водами до одної із чеських купелевих місцевостей (Ррр.).

ТЕЛЕҐРАМИ.

Перше засідання.

Генуа. (ПАТ.) Перше засідання конференції відбудеться мабуть в понеділок по пол. Отворить його промовою італійський през. міністр Факта, а програмову промову виголосить Л. Джордж, яко скликуючий конференцію. Промова його буде основою нарад. Опісля уложиться програму праць конференції. Розділ місць відбудеться групами держав запрошуючих і запрошених.

Висліди стрічі Л. Джорджа з Поанкаре.

Париж. (ПАТ.) ВКБ. По донесенням „Еко д'Парі" зближення Л. Джорджа в справі визнання сов. Росії до становища Франції поступило значно, головно щодо гарантій, яких мається вимагати перед визнанням совітів. „Ль Ер" пише,

що підчас стрічі Поанкаре з Л. Джорджом повстали трудноші, коли порушено справу головства конференції і коли англійський премієр представив свій плян в справі утворення перманентної Ради головних великодержав разом з Німеччиною, котра то Рада мала би вести переговори. Дальші трудноші повстали підчас дискусії над справою обмеження зоружень. Л. Джордж заявив, що передовсім домагатиметься розоруження совітських військ. На просьбу висловити яснійше свої погляди, Л. Джордж відказався дати яснішу відповідь, повторював лише раз у раз фразу: „Мусимо дійти в Генуї до вислідів. Не їдемо за цим, щоби не осягнути нішо". Також при обговорюванню коаліційних довгів повстали сумніви. Успішний оборот мала конференція щойно тоді, коли оба премєри виявили згідне становище в російській справі. „Ль'Евр" констатує, що Л. Джордж виявив менше уступчивости, як підчас нарад в Бульон. „Пті Парізієн" доносить, що оба керманичі правительств згодилися щодо цього, що договорів, заключених в Версаю, Тріяноні, Ст. Жермені і Неї не будеться порушувати в Генуї.

Програма Л. Джорджа.

Відень. (ПАТ.) „Н. Ф. Пр." доносить з Льондону: „Івнінг Стандард" є думки, що Л. Джордж виступить в Генуї з великою програмою розоруження на суші. Буде це такою самою несподіванкою, як предложенне держ. секретаря Юса у Вашінгтоні. Л. Джордж предложить 10-літну перерву в сухопутних зоруженнях. Коли Л. Джордж матиме успіх, буде це для нього нечуваним тріюмфом, а Генуа буде для нього тим самим, чим був Вашінгтон для през. Гардінга. Колиб однак европейські великодержави не згодилися на розоруження і дальше хотіли вдержати свої військові буджети, сподіються, що Л. Джордж почав би зовсім нову політику, котра з одної сторони оперлася би о англійсько американську антанту, з другоїж сторони на новій приязни в Европі. Ця політика вже дійсно зазначується і справді є можливість англійсько-німецької комбінації, колиб Франція в Генуї спротивилася пропозиції розоруження, яку поставить Л. Джордж. В кругах близьких до Л. Джорджа думають, що Генуа або принесе розвязку европейських трудноців увільнивши континент від сухопутних зоружень, або буде найбільшим нещастям від часу вибуху війни. Тоді Англія впала би в Европі в нове відокремлення. Здають собі загально справу з цього, що успіх конференції в Генуї спочиває в руках Л. Джорджа. Коли успіху не матиме Л. Джордж, не матиме його також ніхто инший.

В справі аматорських театрів.

Комунікат Головного Виділу Товариства „Просвіта" у Львові до всіх філій і читалень Тов-а.

Виявляється, що за останні два роки діяльність і життя читалень „Просвіти" пішли головно в напрямі організовання аматорських театральних кружків. І як би не перепони, ставлені адміністративними властями та недостача технічного й артистичного проводу, можна би повести розвій згаданих кружків доцільно під оглядом артистичним і ідейним. Їх значіння під теперішню хвилю першорядне. Тому Головний Виділ звернув з окрема свою увагу на діяльність театральних кружків при читальнях і рішив прийти їм з помічю в ідейнім, артистичнім і технічнім напрямі.

Тому зорганізував при Тов-і окрему театральну комісію, якій віддав усі справи, що відносяться до аматорських театральних кружків. В склад комісії увійшли: Вп. п. о. рад. І. Туркевич, як голова, дир. Ол. Загаров, як заст. голови, С. Магаляс, як секретар, С. Шах, як референт на Гол. Виділі; як члени: дир. О. Стадник, артист українського театру Гр. Сіятовський, Вол. Шиян, дир. Мих. Галушинський і д-р І. Брик. Комісія відбула вже 3 засідання і начеркнула плян діяльности на найблизчу і на дальшу мету.

А) Найблизча мета:

І. Взиває всі виділи філій і читалень, при яких істнують вже кружки аматорських театрів, прислати їх звіти для реєстру в комісії згідно з слідуючими точками: а) коли зорганізувався кружок і чи без перерви працює до останнього часу; б) чи були вистави і кілько, в) в якій салі дає вистави, чи у власній чи чужій, і як велика саля, скільки помістить людей, г) подати розмір сцени (довжину і ширину), г) чи має декорації, д) чи має матеріяли до декорацій, е) чи має інструкторів, є) як відноситься до кружка місцеве населення, а як польська поліція і староство.

II. Прийти кружкам з ідейною і технічно артистичною помічю через це, що: а) видасть в найкоротшому часі практичний підручник для ведення аматорських театрів враз з поданням чисел рескрипту б. намісництва і дир. львівської поліції дозволу на вистави найважнійших штук, б) видаватиме театральні пєси в серії „Нар. Бібліотеки Просвіти" і оголосить список цікавих по змісту штук, легких до вистави на сільській сцені, а як перший випуск друкується вже двоактівка „Зимовий вечір", в) вироблятиме у власнім заряді і власним коштом необхідні декорації, які можна буде в Тов-і позичати за кавцією та відповідною оплатою, г) виробляти комплєти перук, шмінки, крепи (волося) й инше приладдя до характеризації, які також буде можна за оплатою позичати або й купувати, а до ведення цеї робітні заанґажовано вже фахового чоловіка, який переходить вповні на виключну службу в Тов-і, г) ґардероби хвилево не будеться виробляти ізза незвичайно високих цін матеріялів, але Комісія посередничитиме в дирекції театру „Української Бесіди", щоби за порукою Комісії та відповідною кавцією і оплатою випозичувано кружкам потрібну ґардеробу, а головно історичну, г) орґанізує із театральних досвідних артистів гурток інструкторів-режісерів для висилки на провінцію для переведення проб і самої вистави, е) увійшла в порозуміння з дирекцією театру „Української Бесіди", щоби при виїзді трупи на провінцію професіональним артистам давала дозвіл на зразкові вистави по найблизчих читальнях „Просвіти", які цього через театральну Комісію при Тов-і „Просвіта" зажадають.

Б) На дальшу мету:

І. Комісія вестиме у власнім заряді і на власний кошт майстерню для зладження декорацій для сільських сцен, виробу перук, фарб і шмінок до характеризації, ґардероби, головно історичної і бутафорії (як шаблі, кобзи, чарки й инше).

II. Створить протягом року театрально-драматичні курси для провідників аматорських театрів, о чім в своїм часі докладно оповіститься.

Щоби вже однак з першої хвилі прийти кружкам в поміч з деякими технічно-артистичними порадами, як що до вибору пєс, уладження у себе сцени, здобуття перук, а навіть висилки інструктора і т. д. урядує в канцелярії Тов-а від 1. квітня с. р. театральний референт і орґанізатор артист львівського українського театру, який уділяє всяких порад устно і письменно. Зорганізувавши в той спосіб свою поміч при великім накладі і не легких для Тов-а коштів висказує Головний Виділ надію, що Виділи філій і читалень та істнуючі театральні кружки використають цю нагоду і доложать усіх старань, щоби праця Комісії і добра воля Головного Виділу вийшли на добро народа і славу Товариства.

Львів, дня 6. квітня 1922. р.

За театральну комісію:

о. І. Туркевич голова. *Ол. Загаров* заст. голови, *С. Маґаляс* секретар.

За Головний Виділ Тов. „Просвіта":

Д-р Іван Брик м. голова. *Степан Шах* секретар.

НОВИНКИ.

— **Нагінка на „Громадський Вістник"** з боку польських офіціяльних і приватних кругів приймає все більші і більші розміри. В практиках нищення нашого часопису, які приноровлено в останнім часі на цілій лінії в тернопільськім воєвідстві, не хоче лишитись по заду також воєвідство львівське, як доказують численні жалоби наших передплатників з тої частини краю. Нема безправного претексту ні нагоди, які не були би пригожими до безцеремонного конфіскования нашого часопису і то цілими пакетами, призначеними до цілих повітів. Неабияку штучку придумало староство в Сяноці. Довідавшись звідкись, що в чеській Празі виходив свого часу український двотижневник „Громадський Вістник", сяніцьке староство приказало жандармерії забирати нашим передплатникам наш часопис, що виходить у Львові, тому що він, мовляв, як заграничний не має дебіту в Польщі! Щось подібне можливе справді лише в польській державі, що святкує що року аж кілька конституцій.

— **Справлення помилок.** В попередньому числі нашого часопису в одній зі статий „Літературного Вістника" п. з. „Нове мистецтво Росії" закралося декілька ярких помилок, які треба справити. І так після пятої стрічки згаданої статті пропущено більшу частину речення, яке в цілости звучить: „На основі тієї статті можемо уявити собі приблизну картину тієї нагальної еволюції, яку в так короткому часі пройшло російське мистецтво". Відтак в третій стрічці шестого уступу в другій шпальті тоїж статті замісць „симпатичного" має бути „синтетичного" реалізму. В слідуючому в 7 стрічці з низу має бути замісць „силу" — „силою".

— **В Станиславові і Коломиї** ставить львівський театр „Бесіди" під артист. проводом Ол. Загарова комедію Ж. Молієра „Тартюф", а саме: в Станиславові (саля кінотеатру „Варшава") у второк, дня 11. квітня, в Коломиї (саля „Каси Ощадности") в середу, дня 12. квітня. У виставі беруть участь артисти: Бенцаль, Блавацький, Галіцинська, Загаров, Козак-Вірленська, Крушельницький, Совачева, Стадникова, Стадник, Сіятовський, Сорока і Ясень Славенко. Білєти продає „Народня Торговля".

— **Доля бесарабських учителів-Українців** подібна як капля води до долі наших учителів. І їх переносять Румуни з рідного краю і народу в глибину Румунії, а на їх місце насилають патлатих „Румунешті", які ні слова не розуміють по українськи. В тій справі вислали на днях українські учителі Бесарабії делеґацію до міністра освіти в Букарешті з відповідним протестом.

— **Заразливі недуги вибухли в громадах:** Комарно і Рудки — шкарлятина, Березець п. Рудки, Новосілки гостинні п. Рудки, Білогорща п. Львів, Клепарів і Зимарстинів — тиф, Білогорща — віспа, Винники — дифтерія. Остерігається перед стичністю з тими селами та перед закупном споживчих артикулів. Молока з тих громад можна уживати лише перевареного.

— **Злочинна робота.** Довідуємося, що Всевидат має передрукувати наново відомий українсько-російський словар Б. Грінченка. Чомусь цю відповідальну наукову справу, яка вимагає досконалого знання української мови, поручено відомому анальфабетові Петрові Дятлову. Дятлова призначено на завідателя берлінської філії Всевидату, накладом котрої має вийти цей Словар. Редакцію Словаря доручено п. завідателеви, котрий уже й увявся за роботу, справляючи по свойому Грінченка. Можна собі уявити, що це буде за видання, знаючи, як нікчемно мало знає українську мову п. Дятлів. Поки Дятлів збогачував українське письменство своїми безграмотними перекладами російської комуністичної літератури, нас це мало обходило. Гірше вже було, коли спаскудив п. Дятлів „Історію культури" Ю. Ліпперта, переклавши її так, що рішучо годі її зрозуміти, а вже инакше як злочинною роботою не можна не назвати його редагування Словаря Грінченка. Невже Всевидат не міг знайти когось із дійсних знавців української мови між відомими українськими вченими в Києві, які буквально примирають з голоду? Мусимо рішучо запротестувати проти нівечення славної праці цілого покоління українських культурних робітників, обробленої покійним Грінченком. — Правда, серед перекладів пана Дятлова є один, який виріжнюється між усіми иншими його перекладами, та це не заслуга передкладчика. Маємо на увазі переклад повісти Короленка „Без язика", прихильно стрічений критикою. Але ніхто не знає, що є це властиво заслуга п. Вол. Дорошенка, який з великим накладом праці, ґрунтовно справив усі нісенітниці перекладчика. Отже обережно з редаґуванням Дятлова!

— **Клопіт зі звільненими.** Подібно, як зі здемобілізованими, нездатними до позитивної роботи, офіцерами, так і зі звільненими в останнім часі 25 тисячами залізничих помічних сил має Польща великий клопіт. Ті люде опинилися нараз без хліба й роботи і одні з них добувають собі средства до життя недозволеним робом, як злодійством, бандитизмом і т. п., а другі, слабші одиниці — кінчать самовбийством. Пр. недавно кинулися дві звільнені з посади телефоністки під поїзд і згинули на місци. Це безперечне свідоцтво, що хтось „іде вперед"...

— **Засуд на варшавського Ландрі.** В четвер і пятницю відбулася перед наглим судом у Варшаві розправа проти Пасніка і його жінки, обжалуваних о злочини, про які ми доносили. Пасніковн доказано убийство 7-ох жінок; обоє засуджено на кару смерти через розстріляння. Засуд виконано.

— **Ювилей Загарова.** На перші дні мая ц. р. припадає 25 літний ювилей артистичної праці теперішного артистичного директора нашого театру Олександра Загарова. Колиб доля була позволила йому лишитися при артистичній кермі українського державного театру в Києві, громадянство столиці України безумовно гідно віддалоб свій поклін праці і талантови Шановного Ювилята. Химерна доля завела його до нас, щоб піднести нашу сцену із ровеня балагану на европейський ступінь —(очевидно беручи під увагу наші обставини) і в тім напрямі заслуги Шан. Ювілята дуже великі. Українська суспільність в Галичині повинна скористати з нагоди великого моменту в життю Шан. Ювилята і висловити йому свою подяку за дотеперішню працю. На українськім громадянстві Галицької Землі тяжить обовязок заступити тут у Львові, столиці західних українських земель, те, що відбулося би в столиці Соборної України при інших обставинах. Беручи це під увагу, Виділ „Української Бесіди" рішив дати ініціятиву до ювилейного обходу і запросити представників наших товариств, преси і політичних партій

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

Краєвий Союз Ревізійний

(Продовження).

Рівночасно йшла праця через центральні фахові Союзи, з яких „Народна Торговля“ у Львові, як Краєвий Союз торговельний, стреміла в р. 1921 до переміни в Союз споживчих кооператив цілого краю. До тої цілі виготовлюється перерібку статута, при чому узглядниться постепенний, еволюційний характер цеї переміни.

Маючи все на оці свій народній характер, стала „Народна Торговля“ в пригоді голодуючому населенню гірських повітів Галичини, між яке розділила літом 1921 р. при співпраци Українського Горожанського Комітету більш 82 вагони збіжжа по дуже дешевих цінах. Попри це розділила „Народня Торговля“ при помочи кооператив 10 вагонів житньої муки з румунського збіжжа між голодуюче населення виключно гірських повітів.

Членами Народньої Торговлі було 146 кооператив, отже відносно за мало в порівнанию до числа чинних кооператив. Торгу мала Народня Торговля поверх 200 міліонів.

Краєвий Союз Господарських Спілок заосмотрював кооперативи в добірні насіння, машини і знаряди під технічною контролею тов-а Сільський Господар, поширив свою діяльність через отворення детайлічного складу у Львові і осягнув 80,000.000 мп. торгу за 1921 р. Ідучи за провідними кличами кооперативного руху, впровадив у себе товарові звороти для членів після системи Рочдель, котрих висота в 1921 р, виносила 5% від торгу, і підготовлює зміну статута в напрямі опертя діяльности Союза виключно на кооперативах.

Краєвий Союз Кредитовий у Львові виказує в членах 450 кооператив, з чого 198 було там заакредитованих на квоту около 15,000.000 мп. Коли зважити, що вкладки кооператив виносили з кінцем грудня 1921 р. всего несповна 2,000.000 мп., а инші вкладки і позички затягнені союзом 34,000.000 мп., то Краєвий Союз Кредитовий уділив кооперативам кредиту около 42 проц. всіх чужих капіталів принятих до обороту. Не всі стовариіщення льокували свої надвижки в союзі, супроти чого мусів він опиратись на дорогих кредитах в чужих институціях та наражувати себе на нагле виповідження їх, як це було в падолисті і грудни.

Краєвий Союз Молочарський в Стрию вийшов з війни цілковито розбитий. Все уряджения машинової холодільні, робітні і бюр було вирабуване і знищене враз з книгами і актами. Союз остався без одної спілки. Обновлений зборами 24. лютого 1921 р. числив з кінцем того року 20 урухомлених спілок, закупив за $1^1/_2$ міліона мп. кружлівок і приладів, відчинив бюро і робітню, одержав від спілок до перепродажи 100.676 л. молока, 3.497 кґ. масла, 678 кґ. сира, на квоту 5,778.364 мп. разом. Для осягнення таких успіхів треба було найперше обїхати 51 місцевин, де були перед війною кооперативи та урухомивши їх, боротись з некарністю деяких спілок, що навіть з власною утратою продавали набіл не через союз, а самовільно, на боки. В біжучім році і ця справа управильнюється.

Тільки Краєвий Союз для збуту худоби у Львові не вспів відновитись по тяжкім знищенню в часі війни, а це головно через брак заінтересування до його питомої діяльности у загалу, а також через ветеринарійно-адміністраційні приписи і транспортові трудности. Популярности цего союза у загалу зашкодило між иншим здержання виплати його претенсій до Австрії, наслідком чого многі доставці його ще й тепер не є заспокоєні.

Що до зовнішних відносин нашого кооперативного руху зайшла рівнож зміна через це, що польський закон про кооперативи з 19. жовтня 1920 р. наложив на всі союзи, що мали дотепер право переводити судові ревізії обовязок, постаратися до 30. червня 1921 р. о затвердження цего права ревізії через Кооперативну Раду у Варшаві. Польська Кооперативна Рада у Варшаві. іменована польським міністром скарбу, є вповні зависима від польского міністерства скарбу і через те є чинником політичним так, що піддання наших кооперативів під її компетенцію є противне так духови кооперації, як також інтересам наших кооперативів.

Рада Краєвого Союза Ревізійного, сконстатувавши, що втрата права ревізії мусіла би відбитися некорисно на нашій кооперації, рішила дня 23. червня 1921 р. предложити Кооперативній Раді у Варшаві дані, яких вимагав польський закон про кооперативи для потвердження права ревізії. Що йно в лютім 1922 р. одержав Краєвий Союз Ревізійний від польської Кооперативної Ради у Варшаві потвердження права ревізії і то з обмеженням щодо часу до дня 6. серпня 1922 р. (Д. б.)

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

на нараду над способом уладження ювилею і вибором тіснійшого комітету, який занявсяб приготованням і уладженням свята. Нарада в цій справі відбудеться дня 10. квітня ц. р. о год. 6 веч. в домівці „Української Беіди“.

— **З хроніки бандитизму.** В четвер, дня 6 ц. м. над ранoм увійшли злодії до мешкання при вул. Хмельовского 11 та вкрали 5.000 мп. Потім пішли „у відвідини“ до монастиря Феліціянок при вул. Калєчій. В межичасі пошкодований і два поліціянти зробили на злодіїв облаву; вивязалася густа крісова і револьверова стрілянина, підчас якої злодіям вдалося таки втекти на Цитаделю.

— **Примірний польський війт.** Ян Бадлік, „начельнік ґміни“ Бичиці польські к. Нового Санча зорганізував банду злодіїв, до якої між иншими належали й його два сини, і доконав зі своїм „відділом“ ряд крадежий і рабунків в околиці. Нападів допускався з крісами й револьверами в руках і з масками на лиці. Бандитів і подвійного „начельніка“ арештовано.

— **Залізничі гієни.** У Львові арештовано шайку злодіїв, які від року обкрадали систематично наладовані товаром залізничі ваґони на черновецькім двірци.

— **Б. цісар Карло умер в нужді.** З листа, написаного з Мадери одною дамою двора Зити, виходить, що б. цісар провадив в останнім часі нужденне життя. Забракло грошей на найконечнійші потреби. Властитель віллі „Вікторія“ вигнав цісарську родину з хати, бо не платила комірного. Тоді оден Портуґалець жертвував Карлови безплатно старий дім за містом Фунчалем. Не було за що купити дров на опал. Ціла родина містилася в двох кімнатах; цісар з журби зовсім посивів, а вичерпаний нервово, перестудився й дістав запалення легких, що й було причиною його смерти. Коли це правда, то культурний захід обійшовся з б. цісарем зовсім некультурно.

— **„Холєрні“ німецькі кури.** „Матен“ доносить, що Німці защіплюють дріб, який як репарацію висилають Французам, холєрою, хотячи тим робом поширити епідемію холєри. По донесенням „Матену“ багато курий, надісланих з Німеччини, дійсно погинуло на холєру. Але правдоподібнійше, що це видумка французьких шовіністів — перед Ґенуєю.

— **За межу.** В Порічу к. Городка посварився Петро Яремчук з П. Шептою за переорання межі. Підчас сварки прийшло до „диспути“ на кулаки і вили, якими Шепта поранив тяжко голову Яремчука.

— **„Для вітчизни“.** Перед військовим судом у Львові відбулася розправа проти польського капітана Станіслава Пацулі, обжалуваного о злочин обманства, лихви і надужиття власти. Засуджено його на місяць арешту.

— **З хроніки бандитизму.** На селянина Івана Сирука, вертаючого з Ходорова до Боринич, напали узброєні в кріси бандити й зажадали грошей. Коли селянин дав їм все, що мав — 1950 марок — бандити попали в злість, що даром „фатиґувалися“ і положили чоловіка трупом на місци. — Недавно напали злодії на двір у Рожнові коло Заболотова та забравши зі стаєн всі коні, втікли до Румунії. — На Михайла Бидловского, побережника з Брухович, напали в лісі бандити та грозячи револьверами почали його бути палицями і жадати грошей. Бидловский кинув їм гроші на землю і щасливо втік живий з їх рук. — До хати самітної бабусі в Строміщичах прийшла поліція на ревізію за злодіями. Підчас коли поліціянти перешукували першу кімнату, випали з другої три бандити, застрілили одного поліціянта а самі втекли.

— **З нагоди випущення на волю учеників перем. ґімназії,** арештованих невинно поліцією 8. II. під замітом збещещення знамени польської держави, зложили учителі перем. ґімназії і инші члени перемиської громади, як також і товариші арештованих учеників суму 33.585 мп. на народні цілі. По мисли бажання випущених на волю учеників передано ці гроші 8. III. на приватну українську ґімназію в Яворові на руки управителя проф. Теодозія Ставничого. — *Кружок У. П. Т.*

— **Загадочний гість.** В селі Поляна львівського повіту прийшов минулого тижня до хати Насті Чухвіцької якийсь обідранець з просьбою о нічліг. Недовірчива женщина не приняла підозрілого „гостя“. За кілька днів явився у тоїж ґаздині той сам голодранець, але вже прибраний як годиться, в футряній куртці, високих чоботах, кашкеті і т. д. І з місця почав загадочний гість „аґітувати“ Богови духа винну ґаздиню, обіцював їй золоті гори „за два місяці“, коли „прийдуть большевики“. Щастя, що ґаздиня не дала віри словам і вигнала провокатора кочергою з хати.

ЖЕРТВИ

Пресовий фонд.

На пресовий фонд української незалежної преси зложили в марках польських: Теодор Кушнір проф. Ясло 200, о. О. Малецький Балигород 500 кличе: Впр. Оо. Мих. Осідача Ветлин, Мирослава Устияновського дек. в Смереці і Вп. нотара Теодозія Будзиновського Станиславів, о. Стефан Онишкевич Купновичі 300, Іван Скрегота Богданівка 300, о. Теодор Попель Дрогобич 5000 кличе: о. Пант. Малецького Ріпчиці, о. Няк. Баранецького Воля Якубова, о. Андріяновича Юл. Тустановичі, о. Бахівського Тустановичі, Василь Ратальський Дрогобич 1250 кличе: всіх учительок і учителів з дрогобицького округа, д р Іван Блажкевич Дрогобич 1000 кличе всіх адвокатських конціпієнтів в Дрогобичі д-р Вол. Чапельський Дрогобич 5000 кличе Петра Терлецького Ролів, Миколу Терлецького з Крехович, Чубатий ветер. Дрогобич 1000, д-р В. Пацлавський Дрогобич 3000 кличе всіх адвок. Українців в Дрогобичі, Юліян Дроздовський Дрогобич 500 кличе суддів Українців в Дрогобичі, Осип Ґужковський Дрогобич 1000.

Збірка для дітей українських еміґрантів.

Після заклику мого до українського епископату про допомогу дітям еміґрантів з України, прислано на моє імя (Тарнів, готель Брістоль): Від Преосвященного Діонізія, епископа Кремянецького, керуючого волинською епархією, збірку по церквах волинської епархії 195.939 Мп. Враз з попередніми на користь дітей надіслано 238 311 Мп. Надіслані кошти спеціяльний громадський Комітет розділить поміж дітей всеї української еміґрації. — Професор *І. Огієнко.*

Комітет опіки над жертвами війни в Рудках

із осінної збірки мин. року розділив 900 кґ. збіжа між найбіднійших інвалідів, воєнні вдови і сироти в повіті, 150 кґ. вислав для захисту сиріт в Перемишли, де помістив 2 бездомні сироти, 100 кґ. призначив на дім інвалідів у Львові, а 600 кґ. на „Рідну школу“ в Комарні на річ найбіднійшої молодіжи. Крім того розділено около 15.000 М. готівкою. Магазин пустий, зголошення о поміч прибувають. Комітет маючи дозвіл властей на весняну збірку через місяць квітень ц. р. просить отсим Впр. о. парохів, учительство, свідомих селян зорґанізувати весняну збірку в натурі і грошах і враз з подрібним виказом (жаданнє властей) присилати ласкаво до Н. Дому в Рудках — яко дар серця для тих, що принесли за Вітчину жертву крови. — *Комітет опіки над жертвами війни в Рудках.*

ОПОВІСТКИ.

Невідомому Приятелеви, який прислав мені на 1. квітня свій автопортрет сердечно дякую. — *Микола Голубець.*

Х. ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

парцеляційного Товариства

— „ЗЕМЛЯ“ —

стов. зар. з обм. пор.

— у ЛЬВОВІ —

відбудуться дня 29. квітня 1922. (субота) о годині 4. попол. в льокали Товариства, Ринок ч. 43, I. пов. (дім Ризниці) з отсим денним порядком:

1) Відкриття Зборів.
2) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.
3) Звіт Дирекції і Надзірної Ради і біляис за 1921 р.
4) Звіт Ревізійної Комісії.
5) Розділ зиску.
6) Вибір 2 членів Надзірної Ради.
7 Вибір Ревізійної Комісії.

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ:

Микола Заячківський заст. предсідателя 1776 1-3 — о. Туркевич секретар.

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“.